

כי על העתיד אין שייך שלא להסתפק וממילא הוא לחומרא ולכן עובר בשעת המכירה אף שאח"כ נודמן שלא מכר לנכרי מאחר דמסר למי שאם יודמן לו איסור יעבור וזהו כוונת מהר"מ שיק וממילא ניהא הא דקידושין ל"מ אם נחשוב הספק שמא ירתח לספק דעתיד שהוא ממש כהא דמוכר לישראל חשוד שהוא לחומרא מאחר שמוכרז להסתפק אלא אף אם נחשבהו לספק של עתה מחמת דהספק הוא על מדותיו וחסידותו של רבה בריה שכבר ישנם בו, מ"מ הרי אין שייך לומר שיתלה רק לצד ההיתר שלא ירתח דהא כל המעשה עושה מחמת שמסופק ורוצה להודע בזה ואיך יתלה כידוע בודאי ואינו מסופק. ולכן כיון שמסופק ספקו לחומרא גם בלפנ"ע, ונמצא שתירוץ מהר"מ שיק למה שבארתי שייך גם בזה.

כתבתי זה אליבא דמהר"מ שיק שהביא כתר"ה אבל בחדושי בע"ז בארתי דרך אחר במה שהקלו לתלות לקולא דלפנ"ע שלדברי מתורץ יותר קושית מהר"מ שיק מישראל חשוד וקושית כתר"ה מדלמא רתח דקידושין.

ידידו מוקירו,

משה פיינשטיין

סימן עד

**בענין אשה שאנסוה שהיא קרקע עולם
אבל אנסוה שתלך בעצמה אם מחוייבת
למסור עצמה ליהרג**

י"ג תשרי תרצ"ד ליובאן.

מע"כ ידידי הרה"ג מוהר"ר יעקב ראבינזאן שליט"א.

מזה שהקשה ידידי שלפי הכ"מ בפ"ה מיסודי התורה בכונת רש"י סנהדרין דף ע"ב ד"ה והא אסתר שכתב ונבעלה לעכו"ם דסובר דלא היתה אשת איש דאם היתה א"א לא היה מתרץ רבא מידי דגלוי עריות אף להנאת עצמו יהרג ואל יעבור, שסותר לרש"י יומא דף פ"ב ד"ה אף נערה שכתב על הא דחידש שנערה המאורשה אינה מצוה למסור נפשה דקרקע עולם היא שראיה לדבר אסתר ואם לא היתה א"א מה מוכיח משם לא"א. לע"ד לא קשה דהא פרהסיא אף בשאר עבירות יהרג ואל יעבור

דמטעם זה הקשה שם מאסתר ומ"מ תירץ אביי דמחמת שהיא קרקע עולם אינה מצוה למסור נפשה כ"ש דמשום עריות מהגי טעם דקרקע עולם עיין בתוס' שלענין עריות יותר עדיף טעם דקרקע עולם מלענין פרהסיא והויא הוכחת רש"י שפיר אף אם אסתר לא היתה א"א. וסובר רש"י שרבא לא פליג אאביי רק שמוסיף טעם שני שנוגע לדינא אם היתה אסתר צריכה לעשות מעשה שהיתה מותרת מטעם הנאת עצמן משום דלא היתה א"א רק ביאת עכו"ם. ובאמת הוכרח רבא לתירוץ דהא תירוץ אביי קשה טובא דודאי כשקרא אחשוורוש לאסתר לבא למטתו הלכה בעצמה ולא הובילה אצלו כפותה וגם מסתבר ששכבה בעצמה אצלו ופסקה רגליה דהא לא הבין אחשוורוש שהיא אנוסה וא"כ מדוע לא יחשב זה מעשה, ואף שיש לדחוק דכל זה הוא רק הכנה להעבירה שאינה מחוייבת למסור נפשה אף בפרהסיא ובהעבירה עצמה היא קרקע עולם ומה שודאי לא גרע מעשים אלו מאבזרייהו דעריות דג"כ יהרג ואל יעבור לרוב הפוסקים עיין בר"ן יומא בשם הרמב"ן וכן פסק הרמ"א ביו"ד סי' קנ"ז ואף שהמחבר לא הזכיר שם מ"מ גם הוא סובר כן בב"י סי' קצ"ה לענין משוש הדופק בנדה וכ"ש בפרהסיא, נחדש שכיון שבשביל הביאה עצמה אין לה ליהרג מחמת שהיא קרקע עולם לא עדיפי אבזרייהו מעיקר העבירה אף שהם במעשה דהא חומר אבזרייהו נמשך מחומר העיקר וכיון שבאשה הוי העיקר בלא מעשה ואינה מחוייבת למסור נפשה גם על אבזרייהו אינה מחוייבת ויהיה חלוק בין איש לאשה גם בחבוק ונשוק וכל אבזרייהו דאשה תעבור ואל תיהרג ואיש יהרג ואל יעבור וכן צריך לומר לאביי אבל רבא לא סבר כן אלא דכיון שהולכת בעצמה וכ"ש בפסקה רגליה בעצמה נחשבת עושה מעשה ותיהרג ולא תעבור.

ולכאורה ראייה מהא שאמר רבא ביבמות דף ג"ג אין אונס לערוה לפי שאין קישוי אלא לדעת ומטעם זה חייב אף בדבוקוהו עכו"ם והא הקישוי עדין אינה העבירה שחייב עליה רק הוא הכנה להעבירה ואח"כ הא אינו עושה כלום ומ"מ נחשב כעושה מעשה ויהרג ואל יעבור, חזינן דכיון דבהכנה זו יעשה אח"כ העבירה נחשב עושה מעשה וחייב למסור עצמו למיתה. א"כ גם הליכת האשה וכ"ש פשוט רגליה נחשב עושה מעשה ותיהרג ואל תעבור. ולכן רבא לטעמיה לא ניהא ליה תירוץ אביי אף שג"כ סבר כמותו שקרקע עולם אינה מחוייבת למסור עצמה משום דעכ"פ הליכתה בעצמה ופשוט רגליה הוא מעשה, אך שיקשה שלא מצינו שאביי פליג בדין אין קישוי אלא לדעת ארבא.

למסור עצמו למיתה אף שהוא דוחק. ואולי יש לומר למאי דכתבתי לאביי דלא מיחייבא על ההליכה והפשוט רגלים מדין אביזריהו משום דלא עדיפי מעיקר העבירה, נימא דתלוי במה שחייב למסור עצמו למיתה על הביאה ברוב הפעמים ולא בפעם זה שלכן איש שברוב הפעמים עושה מעשה אף שבפעם זה שדבקוהו אינו עושה מעשה בהביאה מ"מ יש לחייבו על הקישוי מצד אביזריהו ורק באשה שברוב הפעמים אינה עושה מעשה לא מתחייבת על ההליכה והפשוט מצד אביזריהו אף שגם באשה אירע גם במעשה שמביאה את הערוה עליה.

והנה מצאתי בשט"מ כתובות דף ג' בד"ה משום בשם המאירי שג"כ הוקשה לו על אביי הא עשתה מעשה בהליכתה ותירץ דאסתר לא הלכה בעצמה אלא הוליכה בע"כ אבל אינו מתקבל על הדעת בשום אופן דא"כ היה אחשורוש מבין שהיא יהודית מכיון שבכל לילה היא אנוסה כ"כ שצריכין להוליכה ושצריך לפשוט רגליה בע"כ וגם היה הורגה ולא הוזכר שהיה נס בזה וגם מ"ט לא שיבחה הכתוב בדבר גדול כזה שמסרה נפשה כ"כ ושיבחה בדבר קטן שלא בקשה מעצמה דבר וגם א"כ לא לבד שלא בקשה דבר אלא גם ניוולה עצמה במה שהיה אפשר וכל זה לא יספר הכתוב ולכן ברור שהוא טעות ובודאי הלכה אליו בעצמה כשקרא לה ודרה עמו כדרך איש ואשתו שכל ההכנות עשתה בעצמה משום דלא היתה מחוייבת למסור עצמה למיתה לאביי מטעם דעדין אינם מעשה העבירה והעבירה בעצמה היא קרקע עולם ולרבא משום שהנאת עצמן שאני דלא היתה א"א והיה רק איסור ביאת עכו"ם.

והנה לתוס' שסברי שהיתה א"א ופירשו שמטעם גלוי עריות ידע גם המקשה וסובר גם רבא דאינה מחוייבת למסור עצמה למיתה מטעם דהיא קרקע עולם א"כ סובר גם רבא שההליכה ופשוט רגלים אינו מעשה ונצטרך לומר בדינא דאין קישוי אלא לדעת שלא יסתור לכאן או כהרמב"ם דחייב וכמו דבארתי אליביה או כפירוש הרשב"א והובא במ"מ פ"א מא"ב בשם י"א דדינא דרבא לא איירי באנוס בפחד מיתה אלא בדבוקוהו ואין שם פחד מיתה עיי"ש וא"כ אפשר שבפחד מיתה אף איש אין מחוייב למסור עצמו למיתה אף לרבא ולא קשה כלום על אביי. אבל א"א לומר זה לתוס' דהא מפרשי דינא דקישוי לענין יהרג ואל יעבור, וגם פירשו שרק מחמת פרהסיא הוצרך רבא לתירוצו אף שהיתה א"א וא"כ סתרי ב' הדינים אהדדי דמ"ש קישוי מהליכה ופשוט רגלים. וצריך לומר שיפרשו בקישוי שנעשה בבת אחת הקישוי והביאה ונמצא שבעת

והנה להרמב"ם נחא שסובר בפ"א מא"ב ה"ט ויותר מפורש זה בפ"כ מסנהדרין ה"ג שאיש אנוס לבעול הערוה חייב גם מיתת ב"ד מטעם שאין קישוי אלא לדעת ופי' הכ"מ טעמו לחלק מאנוס דע"ז ורציחה שאף שהדין הוא שיהרג ולא יעבור פטור ממיתה ומעשה הקישוי ודאי לא עדיף ממעשה גמור בידים, משום דכל מעשה יכול לעשות באנוס שלא ברצונו ועדין עושה באנוס אבל קישוי אם לא יתרצה בלבו לעשות הדבר בחשק ותאוה לא יתקשה וא"כ הרי עושה עתה ברצון ותאוה ואף שהאנוס גרם שיתרצה להתאוות ולעשות ברצון עצמו חייב כיון דעושה עכ"פ ברצון עצמו עיי"ש. לפ"ז יש חלוק גדול אף לענין יהרג ואל יעבור בין מעשה האשה בהליכה ופשוט רגליה דכל זה יכולה לעשות באנוס שלא ברצון ותאוה, ונהי שאם היה זה עצם העבירה היתה מחוייבת למסור עצמה למיתה כגון אם אנסה להביא הערוה עליה. אף שפטורה ממיתה כשעברה כדאיתא בכ"מ שם דהוא כמו אנוס דע"ז וש"ד, אבל כיון שמעשים אלו הם רק הכנה להעבירה אינה מחוייבת אבל בקישוי שזה מראה שנתרצה בתאוה עצמו א"כ גם בועל אח"כ באותו הרצון והחשק לכן לא רק שיהרג ולא יעבור אלא גם חייב דאין שייך להסתפק שמא תיכף אחר הקישוי הסיר תאוהו והוא הביאה רק מעשה שלא ברצון ולכן יהרג ואל יעבור וחייב אף שהקישוי בעצמו אינה העבירה רק הכנה להעבירה משום דהתאוה ישנה גם בשעת הביאה והקישוי הוא רק מוכיח זה. וא"כ יכול לסבור גם אביי כרבא בדין קישוי ואין להוכיח משם לרבא דכאן אבל מ"מ יש לומר טעם זה לרבא.

אבל לתוס' יבמות ויומא דמפרשי דינא דרבא בקישוי רק לענין יהרג ואל יעבור ומשמע מדבריהם שממיתת ב"ד פטור וכן מפורש בריטב"א יבמות שאף שחייב למסור עצמו מחמת דאין קישוי אלא לדעת פטור ממיתת ב"ד כאנוס דע"ז וש"ד ולא סברי שהרצון והתאוה נחשב רצון כיון שמצד האנוס נתן דעתו להתאוות א"כ יקשה למה מחוייב למסור עצמו למיתה בדבוקוהו הא הקישוי אינה העבירה ואח"כ הא דבוקוהו ולא עשה מעשה אלא צריך לומר דנחשב בזה עושה מעשה כדמסיק שם הריטב"א דאע"ג דעבירה עצמה אינה בקישוי אלא בביאה דכיון דא"א לביאה בלא קישוי ראוי הוא ליהרג כאילו היא ביאה עצמה עיי"ש והוא כדבארתי משום דעכ"פ הוא נחשב עושה מעשה בהעבירה א"כ גם הליכתה ופשוט רגליה יש להחשיב מעשה והוי סיעתא לרבא ונהיה מוכרחין לומר לדידהו שאביי פליג אדינא דרבא בקישוי וסובר בדבוקוהו לא יתחייב אף איש

הקישוי עושה העבירה עצמה אבל פשוט הרגלים ודאי הוא רק הכנה לעבירה דאין שייך בבת אחת אינה מחייבת למסור עצמה למיתה. ואף שהוא דוחק לעשות אוקימתא כזו מ"מ צריך לומר כן לתוס'.

אבל להריטב"א שהוקשה לו שהקישוי אינה העבירה וא"כ מפרש שהקישוי נעשה מתחלה ומ"מ הוי מעשה וא"כ הוי פשוט רגלים והליכה נמי מעשה דלא כאביי ומטעם זה הוצרך רבא לתרץ לטעמיה תירוצא אחר וא"כ צריך לומר דלא היה באסתר איסור א"א כדבארתי. ולאביי אולי נימא כדלעיל.

סימן עה

בענין ארמית וחייבי לאווין וכחונה לענין יהרג וא"ל יעבור

וההכרעה שכתב ידידי שביאת עכו"ם אוסרת כריב"ם אבל אינו חייב מיתת ב"ד, הנה שיטה כזו נמצאת בבעה"מ ובמלחמות בסנהדרין שם שכתב בעה"מ ועוד יש לומר דנבעלת לנכרי להנאת עצמן אין שם מיתת ב"ד אע"פ שהיא א"א דאשת רעהו בעינן עיי"ש וברור דחיבות להנאת עצמן הוא ט"ס דאין שייך כאן דאף בלא שום אונס אין מיתת ב"ד לטעם זה וגם הא איירי להמקשן שלא ידע חלוק רבא דהנאת עצמן שאני מ"ט לא הקשה דאסתר ג"ע הוי ותירץ בתירוצא ראשון דאין ברור דהיתה א"א שלא מיחזורא דרשה דלקחה מרדכי לו לבת ובתירוצא שני תירץ דאף אם היתה א"א ליכא מיתה בנבעלת לנכרי משום שאינה אשת רעהו וא"כ מה שייך כאן להנאת עצמן שאף העושות מצד רשעתן פטורות ממיתה. וכן הסכים הרמב"ן שיש לומר כן והוסיף שליכא גם כרת וכן צריך לומר גם לבעה"מ שהרי טעם אחד הוא דגם בכרת כתיב אשת עמיתך אף שלא הזכיר בעה"מ שליכא כרת וכן משמע מלשון הרמב"ן שבעה"מ סובר כן שהרי כתב דיש לומר כדברי בעל המאור דנבעלת לנכרי אין שם מיתה ולא כרת אע"פ שהיא א"א עיי"ש. ולהאסר לבעלה סברי שנאסרת בביאת עכו"ם שהרי מתרץ הרמב"ן זה שיכול רבא לסבור אגדתא דרב ירמיה בר אבא במגילה דאמר אבדתי ממך וא"כ סובר בפירוש שנאסרת לבעלה ומ"מ פטורה ממיתה ומכרת. וכן הובאה שיטה זו במאירי ובחדושי הר"ן בשט"מ כתובות שם.

אך שקשה ע"ז מהא דא"ר המנונא בסוטה דף כ"ז עכו"ם מקנין על ידו איך תיענש במיתה ע"י השקאה כיון שהיא פטורה ממיתה וכי בהקיננו תתחייב עונש בדבר שפטורה. וצריך לומר דיפרשו דמקנין רק לאוסרה על בעלה ולא להשקותה דאף שזינתה עם עכו"ם לא תיענש בהשתיה ותיאסר בהקיננו וסתירה לעולם. ויהיה נוחא לפ"ז מה שהקשו התוס' על הא דאמר הואיל ואסורה וקיימא אימא לא קמ"ל הא שמעינן לה מאלמנה לכ"ג דאסירא וקיימא לבעל ואפ"ה איצטריך קרא למעוטי הא לא"ה היתה שותה, שאף שהקשו זה התוס' על הא דלעיל מזה בע"י כל עריות מקנין היא קושיא גם על הא דר' המנונא שמקנין ע"י עכו"ם דהתם הוצרך המיעוט לענין שתיה דהא לענין איסור לא שייך למעט דאסורה וקיימא רק שהיינו אומרים דמ"מ שותה לעונש והוצרך קרא למעטה משתיה אבל בעכו"ם דאינה שותה משום דפטורה מעונש וכל הקיננו בעכו"ם הוא לענין איסור לבעלה וזה לא שמעינן משם כלום ואשמועינן ר' המנונא שמקנין. והקשה פשיטא דנאסרת על בעלה כיון דקינא לה דהא לא כתיב רעהו רק טומאה שזה הוי גם בעכו"ם. ותירץ משום דלא נאסרה לבועל בהא ביאה דאסורה וקיימא היינו אומרים דלא נאסרה גם אבעל. וניחא גם מה שהקשו התוס' מאי קמ"ל הא מתני' היא ע"י כל עריות מקנין, דבמתני' הוא לענין שתיה כדכתבו התוס' לעיל מזה דכל החדושים הוא רק דשותות אבל דנאסרו פשיטא דכי משום דעריות נינהו גריעי אבל בעכו"ם הוא חדוש לענין ליאסר דמאחר דפטורה ממיתה ודאי גריעא והפשיטא דגמ' הוא רק מלשון טומאה כדבארתי.

ולמהרי"ק שהביא הרמ"א סי' קצ"ח סעי' ג' שאומרת מותר לזנות נאסרת על בעלה משום דבעינן רק ומעלה באישה נוחא בפשיטות החלוק בין מיתה להאסר על בעלה דאף שביאת עכו"ם אינה חייבת בדין א"א מ"מ לגבי בעלה הוא מעילה כיון שהוא עכ"פ איש ול"ד לבהמה שאין שייך זנות בבהמה ואין בזה מעילה באישה. אך אף להחולקים על מהרי"ק יש לחלק מצד הפסוקים דלענין מיתה וזנות כתיב אשת רעהו אשת עמיתך ולאסור על בעלה כתיב רק טומאה. אבל עכ"פ רוב הפוסקים אין סוברים כן אלא דחייבת מיתה גם על ביאת עכו"ם.

ומה שרצה ידידי לומר דרק במיתת ב"ד הוי הדין דיהרג ואל יעבור ולא בעריות דכריתות וארמית דקנאין פוגעין דלא כנ"י ור"ן, הנה גם ברמב"ן במלחמות שם איתא דלבעול ארמית שקנאין פוגעין ואיכא גם כרת בלא פגעו בו קנאין יהרג ואל יעבור

נימא שכל איסורי ביאה נחשבים אביזריהו דערויות או שניליף כיון שאף אביזריהו חייב למסור עצמו למיתה אף שאין שם רק לאו או איסור דרבנן להסוברין כן אלמא דהחמירה תורה בעניני ערויות א"כ גם כל חייבי לאוין חמורים לזה, מ"מ בפסולי כהונה אין שייך זה כלל כיון שאסורה רק לכהן א"כ הוא רק מדין קדושת כהונה ולא מדיני ערויות כיון שרק ממעלתו איכא דין זה ובדיני כהונה ליכא דין דיהרג ואל יעבור. וכמו שברור שאיסור תשמיש המטה ביוה"כ לא נחשב מאיסורי ביאה רק מדיני יו"כ ואם יאנסוהו למיתה יעבור ולא יהרג דלא עדיף מאיסור אכילה כ"כ בפסולי כהונה שהוא מצד כהונתו לא עדיף משאר דיני כהונה לכן דברי הרא"מ תמוהין מאד.

ובתוס' יומא שהוכיחו לתירוצם על מה שהקשו דכיון דאיכא איסור מיתה בביאת עכו"ם למה לא גירש מרדכי את אסתר בשעה שבאתה להצלת כלל ישראל, משום דהיה ירא פן יודע הדבר למלך מהא דאי לא תימא הכי למה לא גירשה כדי שלא תאסר עליו ויחזירנה אח"כ תמוה לכאורה הא כיון שידועת שאחשורוש יבעלנה לאונסה תהא אסורה להנשא להעשות א"א ולעבור איסורא דא"א דאף לר"ת שלא מיחייבא מיתה בביאת עכו"ם ודאי איכא עכ"פ איסור דא"א גם לדידיה ונהי שלגרשה לא היה מחוייב מרדכי כדי שלא תעבור באונס איסור א"א אבל ושהיא פנויה ודאי תהא אסורה לינשא. וצריך לומר שכוונת התוס' שיחזירנה אחר מיתת אחשורוש וירויח שלא תאסר עליו עולמית. אך א"כ אפשר שאה"ג שגירשה מרדכי והוי פירוש אבדתי ממך שלא יוכל להחזירה עד אחר שימות אחשורוש שלא ידוע שימות קודם. וגם יסתלק מזה ראית ריב"ם שאסורה לבעלה דהאברהם היא מזה שיצטרך לגרשה כדי שלא תעבור ברצון ויהיה אסור להחזירה עד אחר מיתת אחשורוש. וצע"ג ידיו.

משה פיינשטיין

סימן עו

בענין מעיקרא מאה ברנקה ולבסוף מאה ועשרים

י"א טבת תרפ"ד ליובאן.

מע"כ ידידי הרב הגאון מוהר"ר שמעון טרעבניק

שליט"א.

בדבר קושיתך על הג"א ר"פ איזהו נשך דבאוזיף מאה במאה ועשרים מעיקרא קיימי מאה

ולענין חיי"כ ג"כ מפורש בכל הפוסקים דיהרג ואל יעבור. ואף שלכאורה כיון שבקרא איתא נערה המאורשה שהוקשה לרוצח יקשה מנא לן להחמיר אף בערויות דכריתות. אבל הוא משום דאיתא שם בקרא גם חיי"כ לענין ניתן להצילו בנפשו דדריש בדף ע"ג חטא אלו חיי"כ א"כ הוקשו גם חיי"כ לרוצח. וכן משמע מחדושי הר"ן שבשט"מ כתובות שם שכתב כעין נערה מאורשה כגון חיי"כ ומיתות ב"ד כדאיתא לעיל לענין מצילין בנפשם עיי"ש. ומטעם זה נחא מה שנכתבו הריבויים לדין ניתן להצילו בנפשו שיליף מקרא דאין מושיע לה בקרא דולנערה שהוא מוקדם כדי להקיש גם חיי"כ לרוצח שיהרג ולא יעבור. ודין בועל ארמית אמרו מסברא כיון דהיא כעין חייבי מיתות דקנאין פוגעין וגם יש בה כרת מדברי קבלה אך שהיה מקום לדון שאין זה כרת גמור וחיוב מיתה גמורה לכן הוכיח זה הרמב"ן מעובדא דר' צדוק ועובדא דר' כהנא בסוף פ"ק דקידושין שמסרו עצמם למיתה שלא לבעול ארמית עיי"ש.

ובמה שחדש הנ"י שכיון שבפרהסיא איכא מיתה וכרת הלכך אפילו בצנעא יהרג ואל יעבור מדין אביזריהו כיון שלפעמים היא ערוה גמורה משמע ברמ"א אה"ע סי' ט"ז סעי' ב' בשם א"ח שהובא בב"י שם דלא כותיה אלא דוקא בפרהסיא ומסתבר כדבריו שאין שייך זה לאביזריהו דאביזריהו הוא לא רק האיסור אלא כל השייך ומביא לזה שהוא איסורי הרחקה שאסרה תורה אבל לא בצנעא שהוא האיסור עצמו והוקטן איסורו ועונשו איך יחשב זה לאביזריהו. ועיין בנוב"ת אה"ע סי' ק"ג שכתב טעם אחר מחמת שבצנעא הוא דרבנן ולדעתי א"צ לזה דאף אם היה האיסור מדאורייתא כיון שהוא האיסור עצמו אבל באופן הקל שאין בו מיתה אין להחשיב זה לאביזריהו לאופן החמור. אבל עכ"פ הנ"י סובר שבצנעא הוא בדין אביזריהו ועיין בש"ך יו"ד סי' קנ"ז ס"ק י"ב שהביא ב' השיטות ולא הכריע.

אך מה שיש שסברי שאף חייבי לאוין יהרג ואל יעבור ואף חלוצה לכהן כדאיתא במל"מ פ"ה מיסוה"ת ה"ב בשם הרא"מ תמוה מאד מנא ליה לומר כן. ועיין בחדושי רעק"א יו"ד סי' קנ"ז שכתב ג"כ דלא כהרא"מ דאף בחייבי לאוין דאורייתא יעבור ואל יהרג ולע"ד גם הש"ך סובר כן דלא יפלוג ארמב"ן ור"ן ונ"י ורמ"א ומש"כ ערוה דרבנן כוונתו לשניות שהוא הרחקה לערוה דאורייתא ואם היה איסור כזה מדאורייתא היה זה בכלל אביזריהו לכן הוצרך לומר מטעם שהוא מדרבנן יעבור ואל יהרג אבל חייבי לאוין כפסולי כהונה וקהל גם הש"ך יודה דאף שהוא מדאורייתא יעבור ואל יהרג. ואף אם